

Wniosek
8.01.2026
M

PODPIS ZAUFANY
MARTA
SKIBA
07.01.2026 19:57:17 GMT+1
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

dr hab. inż. arch. Marta Skiba, prof. UZ
Instytut Architektury i Urbanistyki
Uniwersytet Zielonogórski
ul. Z. Szafrana 1, 65-516 Zielona Góra

Zielona Góra, 7.01.2026 r.

RECENZJA

osiągnięcia naukowego oraz aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę dr inż. arch. Luca Trabattoniego w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka

I. Podstawa opracowania recenzji

Recenzja została opracowana na podstawie zawiadomienia o powołaniu do pełnienia funkcji recenzenta podpisanego przez dr hab. inż. Marcina Lorenca Rektora Politechniki Opolskiej o numerze RR1010/2025 oraz uchwały numer 192 Senatu Politechniki Opolskiej z dnia 29 października 2025 r. Podstawę do przygotowania recenzji stanowiła dokumentacja wniosku zawierająca:

- N1 - Attachment (Załącznik) nr 1 Personal data of the Applicant (*Dane osobowe Wnioskodawcy w języku angielskim*) i Dane osobowe Wnioskodawcy w języku polskim;
- N2 - Attachment (Załącznik) nr 2 Summary of Professional Accomplishments in English (*Podsumowanie osiągnięć zawodowych w języku angielskim*) i Podsumowanie osiągnięć zawodowych w języku polskim;
- N3 - Attachment (Załącznik) nr 3 List of scientific achievements which present a major contribution to the development of a specific discipline in English (*Wykaz osiągnięć naukowych stanowiących istotny wkład w rozwój określonej dyscypliny w języku angielskim*) i Wykaz osiągnięć naukowych stanowiących istotny wkład w rozwój określonej dyscypliny w języku polskim;
- N4 - Attachment (Załącznik) nr 4 List of co-authors of the publication with statements indicating their contribution to the publication in English (*Wykaz współautorów publikacji z oświadczeniami wskazującymi na ich wkład w publikację w języku angielskim*);
- N5 - Attachment (Załącznik) nr 5 Copy of a scientific publication constituting a significant contribution of the Habilitation to the discipline of architecture and urban planning (edited

Recenzja osiągnięcia naukowego oraz aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę dr inż. arch. Luca Trabattoniego

book or pdf) (*Kopia publikacji naukowej stanowiącej istotny wkład habilitacji w dyscyplinie architektura i urbanistyka (edytowana książka lub pdf)*);

- N6 - Attachment (Załącznik) nr 6 A-E - Copies of selected publications that do not form part of an achievement that constitutes a significant contribution of the habilitation to the discipline of architecture and urban planning (*Kopie wybranych publikacji, które nie stanowią części osiągnięcia stanowiącego istotny wkład habilitacji w dyscyplinie architektura i urbanistyka*);
- N7 - Attachment (Załącznik) nr 7 Copies of documents confirming other didactical activities with other universities (*Kopie dokumentów potwierdzających inną działalność dydaktyczną z innymi uczelniami*);
- N8 - Attachment (Załącznik) nr 8 Copies of documents confirming other academic and professional activities (*Kopie dokumentów potwierdzających inną działalność naukowo-zawodową*).

Przedstawiony przez Kandydata Autoreferat (N2) oraz wykaz osiągnięć i aktywności (N3) w znacznej mierze odpowiadają logice układu rekomendowanego przez RDN: dr inż. arch. Luca Trabattoni jednoznacznie wskazuje osiągnięcie główne, a następnie przedstawia pozostałą aktywność naukową, dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską, w tym realizowaną w więcej niż jednej instytucji oraz we współpracy międzynarodowej. Jednocześnie należy odnotować, że niektóre kategorie typowo obecne w formularzu RDN zostały ujęte skrótowo lub nie zostały wyodrębnione w formie syntetycznych zestawień (np. informacje bibliometryczne, wykaz staży/wizyt naukowych, recenzowanie prac dla czasopism, funkcje redakcyjne). Nie stanowi to samo w sobie przeszkody w ocenie spełnienia przesłanek ustawowych, jednak ogranicza możliwość porównawczej oceny aktywności według standardowych wskaźników formalnych i warto to uwzględnić przy interpretacji całości dorobku (tabela 1).

Przedstawiona dokumentacja wniosku nie zawiera informacji czy Kandydat ubiegał się wcześniej o nadanie stopnia doktora habilitowanego, w związku z tym należy traktować wniosek złożony jako pierwszy.

Przy sporządzaniu recenzji kierowano się wymogami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.). Zgodnie z art. 219 ustawy stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie, było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
  - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku

opublikowania artykułu w ostatecznej formie, były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Jak wynika z załączonej do wniosku dokumentacji, pierwszy ze wskazanych w art. 219 ust. 1 warunków jest spełniony. Drugi z obligatoryjnych warunków dotyczy posiadania w dorobku osiągnięć stanowiących istotny wkład w rozwój dyscypliny, w tym przypadku dyscypliny architektura i urbanistyka. Kandydat w części 4 autoreferatu wskazał jako osiągnięcie wiodące monografię *Planning and Designing the Absent City...* (Routledge, 2024).

Zważywszy, że poradnik RDN interpretuje przesłankę art. 219 ust. 1 pkt 2 jako wymagającą przedłożenia do oceny co najmniej dwóch osiągnięć, przy czym jedno z nich powinno mieć postać monografii/cykladu publikacji/osiągnięcia projektowego, w tym wypadku przyjmuję na podstawie treści tego samego autoreferatu – że drugim, komplementarnym osiągnięciem jest spójny blok wyników badań nad mobilnymi formami zamieszkania i infrastrukturą turystyki outdoorowej przedstawiony w części 5.2 (w tym wskazane tam monografie i publikacje artykułowe oraz realizacje projektowe o charakterze prototypowym). Zaznaczam jednocześnie, że kandydat nie wyodrębnił drugiego osiągnięcia w części 4 w sposób formalnie jednoznaczny, a powyższe wyodrębnienie ma charakter porządkujący i wynika z narracji oraz struktury przedstawionej dokumentacji.

Recenzja obejmuje więc: (1) szczegółową ocenę monografii *Planning and Designing the Absent City...* (Routledge, 2024) jako osiągnięcia głównego oraz (2) syntetyczną ocenę wyodrębnionego bloku publikacji i rezultatów badawczo-projektowych jako osiągnięcia uzupełniającego podpartego zrealizowaniem oryginalnego osiągnięcia projektowego, przy zachowaniu zasady oceny materiału przedłożonego do oceny w postępowaniu.

Podkreślenia wymaga, że wskazany blok rezultatów uzupełniających ma charakter nie tylko publikacyjny, lecz również materialno-wdrożeniowy i może być traktowany jako zrealizowane, oryginalne osiągnięcie projektowe (art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. c), ponieważ obejmuje prototypowanie oraz wdrożenia rozwiązań w realnych obiektach turystyki open-air, a także ich upowszechnienie i opis w publikacjach. W tym sensie monografia *Planning and Designing the Absent City...* (Routledge, 2024) stanowi zwieńczenie programu badawczego, natomiast osiągnięcie uzupełniające – jego empiryczno-projektową weryfikację w formule research-by-design.

II. Oświadczenia Recenzenta

Oświadczam, że nie zachodzą okoliczności mogące podważyć moją bezstronność (w szczególności konflikt interesów) w niniejszym postępowaniu. Oświadczam, że zachowuję poufność informacji uzyskanych w toku postępowania oraz sporządzam recenzję z należytą

starannością i rzetelnością. Jednocześnie potwierdzam, że moje kompetencje naukowe i doświadczenie badawcze są adekwatne do oceny osiągnięcia habilitacyjnego w dyscyplinie architektura i urbanistyka. Specjalizuję się w zagadnieniach badawczych, ulokowanych w zakresie dyscypliny architektura i urbanistyka, ukierunkowanych na zrównoważone planowanie i projektowanie w relacji do krajobrazu, w tym w ocenie jego jakości. W badaniach wykorzystuję podejścia analityczne wspierające projektowanie i planowanie (m.in. analizy przestrzenne, kryteria środowiskowe), co pozostaje bezpośrednio związane z tematyką badawczą reprezentowaną przez Kandydata a dotyczącą struktur osadniczych o charakterze sezonowym/tymczasowym i ich wpływem na krajobraz.

III. Informacje podstawowe o Habilitancie oraz osiągnięciach naukowych

Dr inż. arch. Luca Trabattoni uzyskał stopień doktora w dziedzinie inżynierii budowlanej/architektury – UE w dniu 25.04.2010 r., nadany przez Rektora Angiolino Stella, profesora zwyczajnego w dziedzinie fizyki, na podstawie sprawozdania komisji doktorskiej i egzaminu końcowego złożonego w dniu 16 lutego 2010 r. na Uniwersytecie w Pawii.

Dotychczasowe zatrudnienie Habilitanta w jednostkach naukowych przedstawia się następująco:

- Politecnico di Milano (a.a. 2024/2025);
- University of Pavia (a.a.2024/2025);
- NABA (New Academy of Fine Arts) Milano (a.a.2024/2025);
- Politechnika Opolska, Wydział Budownictwa i Architektury; 01.01.2020 – do chwili obecnej adiunkt badawczo-dydaktyczny.

Po uzyskaniu stopnia doktora (luty 2010 r.) profil badawczy dr inż. arch. Luca Trabattoniego rozwijał się etapowo, od problematyki mieszkaniowej ku badaniom stosowanym na styku architektury, urbanistyki, krajobrazu i technologii. Punktem wyjścia była tematyka doktoratu dotycząca mieszkaniowych struktur o wysokiej gęstości oraz roli przestrzeni kolektywnych jako narzędzia projektowego i elementu „wymiaru domowego” w skali zespołu mieszkaniowego. Następnie Kandydat poszerzył profil o badania wdrożeniowe realizowane m.in. w ramach ARCò, koncentrujące się na architekturze w sytuacjach kryzysowych („emergency”), rozwiązaniach low-tech oraz reuse, z równoległym komponentem transferu wiedzy poprzez kursy, warsztaty i manuale (self-construction). Kolejna, najbardziej wyrazista faza rozwoju profilu dotyczy turystyki open-air i mobilnych jednostek mieszkalnych: we współpracy z laboratorium AUDe (Uniwersytet w Pawii) oraz partnerem przemysłowym Crippaconcept Habilitant przechodzi od projektowania „produktu” (mobile home/maxi-caravan) do ujęcia systemowego, interpretując kempingi i struktury open-air jako specyficzne układy osadnicze („tymczasowe miasta”) wymagające narzędzi planistycznych i kryteriów oceny wpływu krajobrazowego. Rozwój ten ma charakter konsekwentny i implementacyjny: obejmuje prototypowanie (np. WONDERLAND), wdrożenia projektowe oraz instytucjonalizację pomostu badanie–praktyka (Camp Design and Architecture).

Niezależnie od uwag porządkujących dotyczących sposobu wyodrębnienia osiągnięć w dokumentacji, zasadniczym przedmiotem niniejszej oceny pozostaje monografia przedstawiona przez Kandydata jako osiągnięcie główne, tj. *Planning and Designing the Absent City: Mobile, Temporary and Absent Housing in the Contemporary City* (Routledge, 2024). Monografia dotyczy interpretacji kempingów i struktur open-air jako specyficznych układów osadniczych/„tymczasowych miast” (intermittent city), z naciskiem na relację czas–krajobraz–architektura oraz rolę mobilnych jednostek mieszkalnych (maxi-caravans/mobile homes) w kształtowaniu morfologii i wpływu na krajobraz. W kolejnych punktach (IV-V) dokonuję jej szczegółowej analizy, obejmującej: identyfikację problemu badawczego i celów, osadzenie w stanie badań, spójność ram teoretycznych, adekwatność doboru metod i materiału, jakość argumentacji oraz wnioski i znaczenie wkładu w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka. Dopiero w dalszej części recenzji (punkty VI-VII) przedstawiam syntetyczną ocenę pozostałego dorobku i aktywności naukowej Kandydata, jako kontekstu jego rozwoju naukowego i konsekwencji tematycznej prowadzonych badań.

Habilitant, oprócz głównego osiągnięcia naukowego, przedstawił również istotną aktywność naukową opisaną w części „Istotna aktywność naukowa albo artystyczna” realizowaną w więcej niż jednej instytucji, w szczególności zagranicznej. Opisał trzy główne „linie” aktywności (z rezultatami w postaci publikacji i efektów prac projektowych):

- 1) Projekt badawczy „Open Air Facilities Structure” – wraz z podpunktami: publikacje (artykuły), działalność projektowa włączona w proces badawczy, projekty architektoniczne i krajobrazowe (rola głównego projektanta), studium wykonalności, udział w konkursach;
- 2) Projekt badawczy *Mobile Homes for Open-Air Tourism* – monografie, artykuły, szkoły letnie (współkoordynator), opracowanie i realizacja prototypu;
- 3) ARCò – Architektura i współpraca – opisuje rolę założyciela/współdyrektora działalności badawczej oraz rezultaty: publikacje (artykuły i monografie), projektowanie prototypów, budynki eksperymentalne, koordynacja szkół letnich, wystawy międzynarodowe.

IV. Ocena przedstawionych osiągnięć naukowych

1) Szczegółowa ocena osiągnięcia głównego

Dr inż. arch. Luca Trabattoni, zgodnie z art. 219 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) jako główne osiągnięcie naukowe przedstawił monografię naukową: *Planning and Designing the Absent City – Campsite as Temporary Settlements (Planowanie i projektowanie nieistniejącego miasta – obóz jako tymczasowe osiedle)* (Routledge, 2024). Następnie konstruuje narrację programu badawczego: monografia ma być zwieńczeniem badań prowadzonych od 2018 r. we współpracy z laboratorium AUDe (Uniwersytet w Pawii) oraz partnerem przemysłowym Crippaconcept; genezę badań wiąże z potrzebą opracowania bardziej zrównoważonego produktu (prototyp Maxi Caravan) i dalszym rozszerzeniem badań dotyczących kempingów oraz małych osiedli wypoczynkowych.

*Recenzja osiągnięcia naukowego oraz aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę
dr inż. arch. Luca Trabattonego*

W części merytorycznej Kandydat uzasadnia problem badawczy wskazując na zidentyfikowaną lukę badawczą w postaci braku planowania i jednocześnie „pustkę normatywną” dotyczącą lokowania/installowania mobilnych jednostek mieszkalnych na kempingach, co skutkuje rozmieszczaniem ich w sposób maksymalizujący pojemność bez uwzględnienia wpływu wizualnego i krajobrazowego. Na tym tle formułuje postulat podejścia dyscyplinarnego: obiekty open-air należy badać jako rzeczywiste systemy osadnicze/„miasta tymczasowe”, a ich tymczasowość nie znosi ich „urbanistycznej natury”. Rdzeniem proponowanej ramy analitycznej jest triada czas–krajobraz–architektura (czas jako czynnik porządkujący dyskusję) oraz nacisk na wartość „pustej” przestrzeni relacyjnej pomiędzy jednostkami jako kluczowego elementu jakości i oddziaływania tych układów.

Jeśli chodzi o metodę i rezultaty, Habilitant explicite buduje argumentację na porównaniach między przypadkowych: wyróżnia typy osiedli tymczasowych według czasu trwania i doświadczenia zamieszkiwania oraz koduje „terminy porównania” (planowanie systemu, organizacja jednorodnych jednostek, relacja zabudowane–niezabudowane, relacja z krajobrazem, planowanie tymczasowe). Dobiera dwa pola referencyjne: (1) osiedla związane z wydarzeniami (Burning Man, Kumbh Mela) jako przypadki „krótkiego czasu”, oraz (2) obozy uchodźcze projektowane przez UNHCR jako przypadki „tymczasowe, ale niewyburzalne”, często funkcjonujące przez dekady. Deklarowany efekt naukowy to przede wszystkim konceptualizacja kempingu jako systemu osadniczego oraz ramy/typologie umożliwiające analizę morfologiczną i ocenę oddziaływania; efekt aplikacyjny – wskazanie podstaw do bardziej świadomego planowania i projektowania tych struktur w krajobrazie (w tym ograniczania negatywnego wpływu przestrzennego i krajobrazowego).

2) Syntetyczna ocena wyodrębnionego bloku publikacji i rezultatów badawczo-projektowych jako osiągnięcia uzupełniającego

Za osiągnięcie uzupełniające uznają przedstawiony przez Habilitanta blok publikacji oraz rezultatów badawczo-projektowych powiązanych z jego aktywnością naukową i praktyką projektową, realizowaną w formule research-by-design oraz projektów o charakterze eksperymentalnym i wdrożeniowym. Blok publikacji naukowych i opracowań, które – zgodnie z dokumentacją – nie tworzą głównego osiągnięcia habilitacyjnego, ale dokumentują ciągłość i rozpoznawalność wątków badawczych. Obejmuje on m.in. zestaw ośmiu prac z obszaru outdoor tourism, mobile homes, zrównoważonego budownictwa i zagadnień osadniczo-krajobrazowych dotyczący prefabrykacji i mobilnych jednostek mieszkalnych oraz rozdziały/teksty problemowe:

a) artykuł w Sustainability (N6_A_Scientific Publications):

Berizzi, C., Nirta, S., Terlicher, G. N., & Trabattoni, L. (2021). Sustainable and Affordable Prefabricated Construction: Developing a Natural, Recycled, and Recyclable Mobile Home. *Sustainability*, 13(15), 8296. <https://doi.org/10.3390/su13158296>;

Publikacje/opracowania o charakterze monograficznym lub książkowym, prezentujące rozwinięcie wybranych problemów projektowo-badawczych:

Recenzja osiągnięcia naukowego oraz aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę dr inż. arch. Luca Trabattonego

- b) „La città e la memoria” – studium relacji pamięci miejsca i interwencji architektonicznych w kontekście miasta historycznego (Lodi) i praktyki projektowej (N6_B_La città e la memoria);
- c) „L’incerto abitare” – opracowanie o przestrzeniach kolektywnych w zabudowie mieszkaniowej o wysokiej gęstości (opracowanie oparte na badaniach doktorskich - N6_C_Incerto Abitare);
- d) „Necessary Architecture” – opracowanie łączące refleksję teoretyczną z doświadczeniami projektowania i budowania w kontekstach deficytu zasobów (m.in. Niger), z istotnym komponentem technologii „low-tech”, surowej ziemi oraz aktualizacji architektury wernakularnej (N6_D_Necessary Architecture);

e) Dodatkowe teksty/artykuły (w tym konferencyjne), porządkujące i rozwijające wątki dydaktyczne i metodologiczne (np. dydaktyczna wartość reuse, technologie w architekturze sytuacji kryzysowych, projektowanie i regeneracja) (N6_E_Additional Papers);

Rezultaty badawczo-projektowe i projektowo-wdrożeniowe (artefakty projektowe, prototypy, projekty zrealizowane i niezrealizowane, studia wykonalności, konkursy), które Habilitant przedstawia jako wynik programów badawczych i działań projektowych w co najmniej trzech blokach tematycznych:

- f) Outdoor facilities structures research (publikacje, aktywność projektowa w ramach badań, projekt architektoniczno-krajobrazowy, feasibility study, konkurs międzynarodowy - N2_Autoreferat);
- g) Mobile homes for outdoor tourism research (publikacje, szkoły letnie, prototypy - N2_Autoreferat),
- h) ARCò – architettura e cooperazione (publikacje, eksperymentalne realizacje, ekspozycje, summer schools, prototypy - N2_Autoreferat).

Uzupełniająco, wykaz osiągnięć porządkuje te rezultaty w kategoriach: prototypy, projekty campingów (zrealizowane i projektowane), studia wykonalności, konkursy międzynarodowe, osiągnięcia artystyczne.

Zestaw publikacji i rezultatów badawczo-projektowych przedstawiony przez Habilitanta stanowi wartościowe uzupełnienie głównego osiągnięcia: pokazuje konsekwentne łączenie problemów architektoniczno-urbanistycznych z technologią, materiałem oraz wrażliwością środowiskową (szczególnie w obszarze rozwiązań mobilnych, reuse i niskoemisyjnych) oraz potwierdza doświadczenie w projektach o komponentach eksperymentalnych i edukacyjno-wdrożeniowych. Jednocześnie, oceniam, że ten blok spina rezultaty projektowe z aparatem badawczym (językiem problemu, metodą, kryteriami oceny i uogólnieniem wniosków), co jest kluczowe dla oceny prac o charakterze research-by-design

V. Synteza oceny i uwagi krytyczne

Oceniam, że przedstawiona monografia ma charakter twórczej, autorskiej syntezy problemu dotychczas słabo opracowanego w literaturze urbanistyczno-planistycznej, a jej kluczową wartością jest przeniesienie dyskursu o turystyce open-air z poziomu infrastruktury i „produktu” na poziom systemu osadniczego oraz jego oddziaływania na krajobraz. Taka perspektywa wypełnia lukę pomiędzy urbanistyką, architekturą i studiami krajobrazowymi oraz stwarza podstawę do implementacji w praktyce planistycznej, co – w połączeniu z udokumentowanymi wdrożeniami projektowymi – uzasadnia kwalifikację osiągnięcia jako znacznego wkładu w dyscyplinę.

Na podstawie analizy przedłożonego do oceny przez dr inż. arch. Luca Trabattonego głównego osiągnięcia naukowego oraz informacji zawartych w dokumentacji wniosku, do najważniejszego wkładu Habilitanta w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka zaliczam:

- konceptualizację systemu zakwaterowania outdoorowego jako „miasta tymczasowego” (campsite settlement) oraz osadzenie tej problematyki w perspektywie urbanistyczno-planistycznej, a nie wyłącznie turystyczno-infrastrukturalnej (Autoreferat, s. 60-65);
- sformułowanie problemu i pytań badawczych ukierunkowanych na poszukiwanie strategii planistycznych i projektowych dla struktur mobilnych i sezonowych oraz na ich relację z krajobrazem (Autoreferat, s. 60-63);
- diagnozę luki regulacyjno-planistycznej i jej konsekwencji przestrzennych (m.in. brak spójnej urbanistyki, redukcja do zarządzania „pojemnością”, niedoszacowanie wpływu wizualnego/krajobrazowego) wraz z postulatem ponownego przemyślenia osiedli kempingowych jako form quasi-urbanistycznych wymagających narzędzi polityki przestrzennej (Autoreferat, s. 64);
- rozwinięcie komponentu wdrożeniowo-projektowego: opracowanie i realizację prototypu mobilnego domu WONDERLAND (we współpracy z AUDe/Crippaconcept) oraz badania materiałowe prototypu pod kątem architektury zrównoważonej, wraz z dyseminacją rezultatów (Autoreferat, s. 74–75; Wykaz osiągnięć, s. 10);
- instytucjonalizację transferu badanie–praktyka poprzez uruchomienie działalności „Camp Design and Architecture” i prowadzenie eksperymentalnej praktyki projektowej jako elementu procesu badawczego (Autoreferat, s. 66).

Metodologicznie monografia ma charakter przede wszystkim koncepcyjno-porządkujący i opiera się na logice studium porównawczego oraz analizy przypadków. Dobór pól referencyjnych jest uzasadniony z perspektywy celów pracy (zestawienie struktur open-air z innymi formami osadnictwa tymczasowego), jednak pełniejsze doprecyzowanie kryteriów doboru i zakresu porównywalności wzmocniłoby przejrzystość procedury badawczej. Wprowadzone ramy „czas–krajobraz–architektura” oraz zakodowane „terms of comparison” stanowią wartościowy wkład heurystyczny i porządkujący; jednocześnie ich dalsza operacjonalizacja (definicje kodów, reguły

klasyfikacji, procedura weryfikacji interpretacji) wzmocniłaby replikowalność i transferowalność metody w różnych kontekstach prawno-planistycznych. Z tego względu wnioski pracy mają obecnie w większym stopniu charakter interpretacyjno-projektowy (o potencjale normatywnym) niż w pełni zwalidowane narzędzie diagnostyczne, co w ujęciu research-by-design jest uzasadnione, a zarazem wyznacza klarowny kierunek dalszych badań.

W ocenie Recenzenta, pomimo wyartykułowanych powyżej uwag, zaproponowana metoda ma potencjał replikowalności w sensie jakościowym, ponieważ Kandydat wyraźnie koduje „warunki porównania” i wskazuje pola referencyjne analizy, jednak możliwość implementacji rozwiązań jest ograniczona przez brak pełnej operacjonalizacji kryteriów (definicji kodów, zasad klasyfikacji i procedury weryfikacji interpretacji), co utrudnia powtarzalne zastosowanie narzędzia przez niezależnych badaczy. Ważny jest także fakt, że Habilitant wskazuje potrzebę „przemyslenia od nowa” systemów zakwaterowania outdoorowego i traktowania ich jako „testing grounds” dla strategii projektowych, co implikuje dalsze prace nad doprecyzowaniem kryteriów oceny, typologii i narzędzi wdrożeniowych dla planowania w relacji do krajobrazu (Autoreferat, s. 13–16).

Przedstawiona zarówno w monografii, jak i w załączonych publikacjach oraz projektach problematyka naukowa i badawcza jest aktualna i może być istotna dla rozwoju dyscypliny architektura i urbanistyka, również w aspekcie praktycznym. Habilitant w załączonej dokumentacji (poza osiągnięciem głównym) przedstawia nowe wartości naukowe, które można skonkretyzować jako:

- operacjonalizacja projektowania struktur open-air w postaci zestawu strategii układu osadniczego (m.in. „introverted/directional/environmental development”) – ujęcie, które daje „język” i ramy porównawcze dla planowania takich układów (N6_A, s. 125–126);
- rozwinięcie komponentu środowiskowo-infrastrukturalnego w skali osiedla tymczasowego (woda/energia/termika; podejścia pasywne i energetyczne jako element planowania układu), co przesuwa analizę z poziomu „architektury jednostki” na poziom urbanistyczny i infrastrukturalny (N6_A, s. 71–74; 144–148; 163–165);
- transfer aparatu urbanistycznego do osiedli kryzysowych/obozów (refugee camps) jako szczególnego typu struktur osadniczych – w tym dyskusja o długotrwałej „tymczasowości” i jej konsekwencjach przestrzennych/infrastrukturalnych (N6_A, s. 127–143);
- wkład materiałowo-technologiczny do projektowania mobilnych jednostek: podejście „natural/recycled/recyclable” wraz z odniesieniem porównawczym do produktu standardowego (argument „mierzalny” w ujęciu projektowym) (N2, s. 74–75; N3, s. 30);
- rozwinięcie wątku „reuse” oraz projektowania w warunkach długotrwałej sytuacji kryzysowej („emergency” jako kondycja) – jako rama problemowa i dydaktyczno-projektowa w architekturze (N6_E, s. 1–2; 45–47);

oraz jako nowe wartości praktyczne (aplikacyjne):

- prototyp i wdrożenie przemysłowe mobilnego domu (WONDERLAND) – rezultat o charakterze wdrożeniowym, z opisanym komponentem doboru materiałów i replikowalności (N2, s. 74–75; N3, s. 30);
- realizacje i projekty wdrożeniowe w rzeczywistych obiektach turystyki open-air (klastry/modernizacje, m.in. La Rocca Camping Village, Spiaggia e Mare) – przeniesienie wniosków na konkretne układy przestrzenne (N3, s. 10–12; 41–43);
- dodatkowe prototypy o funkcji społecznej i infrastrukturalnej (np. UMA, Mobile Clinic) – zastosowanie kompetencji projektowo-badawczych do rozwiązań mobilnych (N2, s. 30–32; N3, s. 30–31);
- manuale i instrukcje self-construction publikowane w trybie open-source – praktyczny transfer wiedzy projektowo-technologicznej do zastosowań gospodarczych i przemysłowych (N2, s. 28–29; N3, s. 28);
- instytucjonalizacja transferu badania–praktyka poprzez działalność „Camp Design and Architecture” i współpracę z otoczeniem gospodarczym (mechanizm wdrożeniowy) (N2, s. 66–67).

VI. Ocena pozostałej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Dr inż. arch Luca Trabattoni dokumentuje wieloletnią aktywność badawczą realizowaną poza macierzystą jednostką w Polsce, przede wszystkim we współpracy z Università di Pavia (laboratorium AUDe) oraz partnerem przemysłowym Crippaconcept. W Autoreferacie wskazano rolę Kandydata jako współkoordynatora oraz zaprezentowano wymierne rezultaty tej współpracy: publikacje (artykuły/monografie), organizacja szkół letnich, opracowanie i realizacja prototypu (Autoreferat, s. 72–73). Dodatkowo, w części opisującej rezultat wdrożeniowy, Kandydat wskazuje parametry porównawcze prototypu (m.in. „standardowy produkt” vs WONDERLAND) oraz fakt jego upowszechnienia (publikacja książkowa oraz prezentacja na konferencji branżowej II Turismo Open Air w H-Farm w Roncade - Autoreferat, s. 74).

Drugim wyraźnym filarem aktywności ponad instytucjonalnej jest działalność w ramach ARCò – Architecture & Cooperation, opisana jako prywatna spółdzielnia prowadząca badania stosowane. Kandydat deklaruje, że jest założycielem i współdyrektorem działalności badawczej, a ARCò współpracuje z szeregiem instytucji (m.in. Politecnico di Milano, Università di Pavia, INARCH Lazio, NABA, IED Torino - Autoreferat, s. 75). Wskazane rezultaty tej aktywności obejmują: publikacje, realizację prototypów i budynków eksperymentalnych, koordynację szkół letnich oraz udział w międzynarodowych wystawach. Istotne jest również, że Habilitant wiąże swoją aktywność naukową z transferem wiedzy do otoczenia społeczno-gospodarczego (podręczniki instruktażowe, kursy/warsztaty), a także z rozpoznawalnością międzynarodową (m.in. informacja o udziale w wystawach Biennale Architektury w Wenecji w 2012 i 2016 r. - Autoreferat, s. 75–

76). W wyniku działalności warsztatowej, we współpracy z profesorem Carlo Berizzim z AUDe laboratorium Uniwersytetu w Pawii, był autorem prototypu *Mobile Home* dla turystyki na świeżym powietrzu WONDERLAND (Autoreferat, s. 74) oraz wykazał dużą aktywność w formatach typowych dla międzynarodowej współpracy akademickiej (szkoły letnie/zimowe, warsztaty projektowe i realizacyjne) z udziałem wielu uniwersytetów i firm partnerskich (Autoreferat, s. 73-82). W części dotyczącej aktywności po uzyskaniu stopnia doktora dr inż. arch. Luca Trabattoni wykazuje także wystawy artystyczne (Autoreferat, s. 82-84) oraz wystąpienia i wykłady przedstawiane na międzynarodowych konferencjach w wielu krajach (Autoreferat, s. 85-87).

Stopień samodzielności oceniam jako dobry w wymiarze naukowym (konceptyjnym i syntetyzującym) oraz umiarkowanie dobry w wymiarze organizacyjno-instytucjonalnym. Najmocniejszym dowodem samodzielności jest przedłożona monografia *Planning and Designing the Absent City...* (Routledge, 2024), stanowiąca autorską syntezę programu badawczego Kandydata. Jednocześnie znacząca część dorobku ma charakter współautorski i jest realizowana w modelu zespołowym; dokumentacja zawiera oświadczenia dotyczące wkładu Kandydata w prace współautorskie (N4). Wymiar samodzielności praktyczno-wdrożeniowej wzmacnia aktywność projektowa oraz instytucjonalizacja pomostu badanie–praktyka (Camp Design and Architecture), a także aktywność mentorska w postaci promotorstw prac dyplomowych.

Tabela 1. Zestawienie aktywności naukowej dr inż. arch. Luca Trabattonego

L.p.	Kryteria oceny	Dane z dokumentacji	Źródło (dokument, str.)
1	Liczba opublikowanych monografii	po doktoracie: 6 ogółem: 6	N3, część II, pkt 1, s. 46
2	Liczba opublikowanych rozdziałów w monografiach	po doktoracie: 10 ogółem: 12	N3, część II, pkt 2.1–2.2, s. 46–50
3	Liczba opublikowanych artykułów w czasopismach	po doktoracie: 15 ogółem: 18 (<i>w tym przed doktoratem: 3</i>)	N3, część I pkt 2.1–2.2 (artykuły „Czasopismo naukowe”), s. 38–40 oraz część II pkt 4, s. 50–52
4	Liczba osiągnięć projektowych/konstrukcyjnych/technologicznych	43 pozycje w wykazie osiągnięć projektowych (II.5). Dodatkowo opisano 3 prototypy w „dorobku technologicznym” (bez wskazania praw własności przemysłowej).	N3, część II pkt 5, s. 52–61 oraz „Wykaz dorobku technologicznego”, s. 68
5	Liczba wystąpień konferencyjnych	krajowych: 3 międzynarodowych: 13 (<i>razem: 16</i>)	N3, część II pkt 7.1–7.2, s. 61–63
6	Udział w komitetach naukowych/organizacyjnych konferencji	krajowych: 0 międzynarodowych: 2 (<i>ECCE Conference 2022 i 2024 – komitet naukowy</i>)	N3, część II pkt 8.1, s. 63–64
7	Uczestnictwo w zespołach badawczych jako	kierownik: nie wykazano wykonawca/współkoordynator: 2 projekty (OPEN AIR FACILITIES STRUCTURE; WONDERLAND)	N3, część II pkt 9.1, s. 64
8	Członkostwo w organizacjach	krajowych: 0 międzynarodowych: 1 (Ordine degli architetti... – Lodi, nr 405)	N3, część II pkt 10, s. 64
9	Liczba odbytych staży	nie podano w N1–N8	Brak pozycji w N3/N8 odpowiadającej stażom

Recenzja osiągnięcia naukowego oraz aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzującej naukę dr inż. arch. Luca Trabattonego

L.p.	Kryteria oceny	Dane z dokumentacji	Źródło (dokument, str.)
10	Członkostwo w komitetach redakcyjnych	nie wykazano (w sekcji dot. komitetów redakcyjnych podano: udział w jury konkursu)	N3, część II pkt 11, s. 64
11	Uczestnictwo w programach	europejskich: 1 (BIØN) międzynarodowych: brak dodatkowych ponad BIØN	N3, część II pkt 12–13 (BIØN), s. 64–65
12	Prawa własności przemysłowej (patenty/wzory)	nie podano (brak informacji o patentach/wzorach; opisano prototypy)	N3, „Wykaz dorobku technologicznego”, s. 68
13	Recenzowanie publikacji w czasopismach	nie podano w N1–N8	Brak pozycji w N3/N8 odpowiadającej recenzowaniu
14	Sumaryczny Impact Factor	nie podano w N1–N8	Brak zestawienia bibliometrii w N3/N8
15	Liczba cytowań (bez autocytowań) WoS/Scopus	nie podano w N1–N8	Brak raportów WoS/Scopus w N1–N8
16	Indeks Hirscha WoS/Scopus	nie podano w N1–N8	Brak raportów WoS/Scopus w N1–N8

W przedstawionym wykazie dominują monografie i rozdziały w monografiach, natomiast dorobek artykułowy w czasopismach naukowych jest relatywnie mniej eksponowany (w szczególności w zakresie czasopism o najwyższym prestiżu międzynarodowym w dyscyplinie architektura i urbanistyka). Kandydat opisuje udział w przedsięwzięciach o charakterze badawczo-wdrożeniowym (w tym współpracy z partnerami), jednak w dokumentacji nie wykazano klasycznych projektów badawczych finansowanych w trybie konkursowym (krajowym lub międzynarodowym) ani roli kierownika lub wykonawcy takich projektów. W przesłanych materiałach nie wykazano odbytych staży naukowych w jednostkach zagranicznych ani wiodących ośrodkach badawczych, co w typowej praktyce dyscypliny stanowi ważny miernik umiędzynarodowienia i rozwoju warsztatu (w N3 brak rubryki/pozycji odpowiadającej stażom). W dokumentacji nie przedstawiono informacji o recenzowaniu artykułów dla czasopism naukowych ani o członkostwie w radach/komitetach redakcyjnych. W wykazie (N3) brak jest pozycji odpowiadających standardowym aktywnościom typu: reviewer, editorial board, guest editor. Wykaz członkostwa obejmuje zasadniczo członkostwo w izbie zawodowej architektów, natomiast nie wykazano członkostwa w krajowych bądź międzynarodowych organizacjach naukowych właściwych dla dyscypliny (stowarzyszenia, sekcje komitetów PAN, sieci badawcze).

Kompensując powyższe kandydat przedstawia bogaty komponent projektowo-wdrożeniowy (projekty architektoniczne, prototypy). W niewielkim stopniu pokazano ich „akademicką walidację” (np. ewaluacje użytkowania, badania post-occupancy, metody porównawcze z wynikami ilościowymi, upublicznione dane). Większość aktywności ma charakter silnie praktyczny i trudniej ją jednoznacznie porównać z klasycznymi kryteriami naukowymi (tabela 1).

Z punktu widzenia specyfiki dyscypliny architektura i urbanistyka należy podkreślić, że monografie, rozdziały oraz udokumentowane rezultaty projektowe (w tym prototypy i wdrożenia) są pełnoprawnymi nośnikami wkładu naukowego, zwłaszcza gdy są powiązane z refleksją

metodologiczną i uogólnieniem wniosków. W niniejszym przypadku skala i różnorodność dorobku (m.in. 6 monografii po doktoracie, 15 artykułów, 43 osiągnięcia projektowe – zestawione w tabeli 1) wskazuje na stabilny, dojrzały program badawczo-projektowy, realizowany w obiegu międzynarodowym.

Podsumowując, poza osiągnięciem głównym Habilitant wykazuje aktywność naukową i wdrożeniową spójną tematycznie, choć w dokumentacji nie widoczne są elementy typowe dla „klasycznej” aktywności naukowej (rola kierownika w projektach/grantach, staże naukowe, udokumentowana aktywność recenzencka i redakcyjna oraz bibliometria). Ogranicza to możliwość pełnej oceny rozpoznawalności dorobku w międzynarodowym obiegu naukowym i porównanie dorobku z typowymi standardami oceny w dyscyplinie. Niemniej, stwierdzam, że prezentowany przez Kandydata dorobek jest wystarczający do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie architektura i urbanistyka.

VII. Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzującego naukę

Przedstawiona w Autoreferacie dydaktyka jest wyraźnie praktyczno-badawcza (design-build, prototypowanie, praca z partnerami), a także umiędzynarodowiona (warsztaty/szkoły realizowane z udziałem wielu instytucji). To jest model kształcenia typowy dla współczesnych szkół architektury, wzmacniający kompetencje projektowe i badawcze studentów. Na podstawie informacji prezentowanych z załącznikami N2 i N3 dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzujący naukę/sztukę oceniam pozytywnie, z mocnym akcentem na umiędzynarodowione kształcenie projektowe (design-build), mentoring oraz efektywne formy upowszechniania wyników (manuale open source, wystawy, publikacje graficzne).

Dorobek organizacyjny jest spójny z profilem Kandydata: organizacja szkół/warsztatów, współpraca z instytucjami i partnerami branżowymi. Na plus działa fakt, że są to aktywności o zasięgu międzynarodowym i włączające różne instytucje. Jednocześnie: zakres „funkcji uczelnianych” (np. opieka nad programami, komisje wydziałowe, organizacja stałej dydaktyki) nie jest w tych materiałach opisany równie szczegółowo jak aktywności warsztatowe/szkoleniowe.

Popularyzacja jest wyraźnym atutem: Kandydat stosuje różne kanały (manuale open source, wystawy, publikacje popularnonaukowe/ilustrowane, wykłady), co jest zgodne z praktyką architektoniczną i design research.

Podsumowując powyższe informacje, w mojej opinii Habilitant wykazał dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski, który oceniam pozytywnie.

VIII. Pytania do Habilitanta

- 1) W monografii wskazuje Pan pięć „terms of comparison”. Proszę doprecyzować, jak zostały one operacjonalizowane: jakie są definicje operacyjne poszczególnych kategorii oraz jakie

reguły klasyfikacji/kodowania stosuje Pan przy analizie przypadku (tj. na podstawie jakich danych i cech obserwowalnych podejmuje Pan decyzje analityczne)?

- 2) Czy opracował Pan protokół/arkusz kodowania umożliwiający niezależnym badaczom powtórzenie analizy tych samych przypadków i uzyskanie porównywalnych wyników? Jeśli tak, proszę wskazać jego strukturę; jeśli nie – jakie elementy procedury uważa Pan za kluczowe do dopracowania, aby metoda była replikowalna i weryfikowalna?
- 3) Czy proponowaną metodę traktuje Pan przede wszystkim jako narzędzie diagnostyczne (opisowo-porównawcze), czy jako narzędzie normatywne (projektowo-regulacyjne)? Jakie elementy musiałyby zostać dopracowane (np. mierniki, progi, standardy), aby narzędzie mogło pełnić funkcję wdrożeniową w praktyce planistycznej?

IX. Wniosek końcowy

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji wniosku stwierdzam, że osiągnięcie główne w postaci monografii naukowej *Planning and Designing the Absent City – Campsite as Temporary Settlements* (Routledge, 2024) przedstawione w autoreferacie (N2 rozdz. 4.1; s. 60–65) stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka. Spójność programu badawczego oraz jego wymiar wdrożeniowo-projektowy potwierdza także blok rezultatów przedstawiony w części 5.2 autoreferatu (Projekt badawczy *Mobile Homes for Open-Air Tourism*, s. 72–74), obejmujący m.in. publikacje, szkoły letnie oraz opracowanie i realizację prototypu. Uwzględniając ponadto udokumentowaną istotną aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej instytucji, w szczególności zagranicznej, a także dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski, oceniam, że dr inż. arch. Luca Trabattoni spełnia w stopniu wystarczającym wymagania określone w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, i wnoszę o dopuszczenie Kandydata do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie architektura i urbanistyka.

Marta Skiba